

Debreceni Ítéltábla

Bf.I.15/2022/14.

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2022. április 19. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t:

A különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntette miatt Terheltl ellen indított büntetőügyben a Miskolci Törvényszék 2021. szeptember 8. napján kihirdetett 9.B.43/2019/173. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

A szabadságvesztés büntetés tartamát 13 (tizenhárom) évre enyhíti azzal, hogy azt börtönben rendeli végrehajtani.

A vádlott a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

A bűnügyi felügyelet beszámításánál egy nap szabadságvesztésnek négy nap felel meg.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A szabadságvesztésbe beszámítja az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig bűnügyi felügyeletben töltött időt is.

A vádlott születési ideje helyesen: 1942. február 22.

Indokolás

[1] A Miskolci Törvényszék a 2021. szeptember 8. napján kihirdetett 9.B.43/2019/173. számú ítéletével Terhelt1 vádlottat bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdésében meghatározott, de (2) bekezdés d) pontja szerint minősülő és büntetendő emberölés büntetében. Ezért 17 év szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fegyházban határozta meg. Rögzítette, hogy a vádlott a büntetés háromnegyed részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett a bűnügyi felügyeletben töltött idő szabadságvesztés büntetésbe történő beszámításáról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről is.

[2] Az ítélet ellen az ügyészség a vádlott terhére, a büntetés súlyosítása, életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása céljából jelentett be fellebbezést.

[3] A vádlott és a védő elsősorban felmentés, másodsorban a büntetés enyhítés érdekében éltek jogorvoslattal. A védői perorvoslat indokai szerint a törvényszék ítélete teljes mértékben megalapozatlan, annak felülbírálatára, a megalapozatlanság kiküszöbölésére a másodfokú eljárásban nem kerülhet sor, így az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta. Részbeni megalapozatlanság esetén pedig bizonyítás felvétele mellett eltérő, a vádlott felmentését eredményező tényállás megállapítására tett indítványt.

[4] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.419/2019/14. számú észrevételében a vádlott terhére bejelentett ügyészségi fellebbezést visszavonta, és az elsőfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.

[5] A másodfokú bíróság a védelmi fellebbezéseket a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 599. § (1) bekezdés alapján nyilvános ülésen bírálta el.

[6] A nyilvános ülésen az ügyészség képviselője az átiratában foglaltakkal egyezően a törvényszék ítéletének helybenhagyását indítványozta, illetve megjegyezte, hogy a feltételes szabadságra bocsáthatóságra vonatkozó rendelkezés az ítéletben eltér a szóbeli indokolástól, annak javítása szükséges.

A védő elsődlegesen bizonyítottság hiánya miatt a vádlott felmentésére tett indítványt, másodlagosan megalapozatlanság okából hatályon kívül helyezés és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása végett bejelentett fellebbezését is fenntartotta.

[7] A védelmi fellebbezések nem alaposak.

[8] Az ítéltábla – a perorvoslatok okára és irányára tekintettel – a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét az azt megelőző bírósági eljárással együtt teljeskörűen bírálta felül. A revízió kitért az eljárási szabályok megtartására, az ítélet megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a cselekmény minősítésére, a büntetéskiszabásra, az indokolás helyességére és az egyéb rendelkezésekre is. A Be. fellebbezési rendszerében is főszabály a teljes felülbírálat. Jelen esetben a vádlott és a védő perorvoslata támadta a tényállást, a védő elsődlegesen bizonyítottság hiányában a vádlott felmentését indítványozta, ezért korlátozott felülbírálatra nem kerülhetett sor.

[9] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem abszolút [Be. 608. § (1) bekezdés a-h) pont], sem olyan súlyos relatív perjogi hibát [Be. 609. § (1) és (2) bekezdés a-d) pont], ami az eljárás törvényességét befolyásolva az érdemi felülbírálatot kizárta volna és az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását eredményezte volna.

[10] A védelemnek a nyomozó hatóság munkáját kifogásoló felvetésével kapcsolatban az ítéltábla utal arra, hogy a nyomozás törvényességi felügyeletét az ügyészség látja el. A bíróság feladata az ítélethozatalt megelőző bírósági eljárás szabályai megtartásának vizsgálata, de természetesen lehetnek olyan nagyobb súlyú, a bizonyítás törvényességét érintő nyomozási hibák, melyek kizárják a bizonyíték értékelését, ilyen hiba azonban nem volt észlelhető.

[11] Miután a törvényszék ítéletének indokolásában az [55] bekezdésben kifejtettek szerint tanú11 tanúvallomását elfogultság folytán kirekesztette a bizonyítékok köréből, ezért az ítéltáblának szükséges utalnia a Be. 167. §-ban foglaltakra.

[12] A Be. 167. § (5) bekezdése értelmében nem értékelhető bizonyítékként az olyan bizonyítási eszközökből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyészség, a nyomozó hatóság, illetve a (2) bekezdésben meghatározott hatóság bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők büntetőeljárási jogainak lényeges sérelmével szerzett meg. Az így megszerzett bizonyíték nem tekinthető törvényes bizonyítéknak, a bizonyítékok köréből kirekesztendő. Az elsőfokú bizonyítási eljárás lefolytatása során ugyanakkor bizonyítékok kirekesztésének indokoltsága nem merült fel. tanú11 tanúvallomása törvényesen került beszerzésre, vagyis azt nem lehetett volna kirekeszteni a bizonyítékok közül. A bizonyíték el nem fogadása nem kifogásolható, azonban ez nem perjogi okból való kizárást jelent, hanem a bizonyíték-értékelés eredménye.

[13] Az elsőfokú bíróság az ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett és döntően megalapozott tényállást állapított meg, mely csak kis részben, elsősorban a sértett életkorát, a testszerte történő bántalmazás tényét, a sérülések leírását, a fürdőszobának a vádlott általi feltakarítása megjelölését tekintve volt hiányos [Be. 592. § (2) bekezdés a) pont], illetve

részben ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával [Be. 592. § (2) bekezdés c) pont]. A sértetti sérülések olyan központi történeti tények, melyeket a Be. 561. § (3) bekezdés c) pontjának előírása szerint magának a vád tárgyává tett múltbeli eseményt leíró tényállásnak tartalmaznia kell.

[14] Az előbbieken túl utalni kell arra is, hogy bár nem a tényállás része, de a vádlott személyi körülményeinek rögzítése körében is hiányosak a megállapítások.

[15] A megalapozatlanság csak részbeni, a másodfokú eljárásban értelemszerűen kiküszöbölhető és a kisebb hibát javítani is kellett. Ezért a másodfokú bíróság a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjában írt jogkörében a részleges megalapozatlanságot az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján a következők szerint egészíti ki, illetve helyesbíti.

[16] Az ítélet szerkezetét követve először a vádlott személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tényeket a Be. 561. § (3) bekezdés b) pontja felhívásával kiegészíti azzal, hogy a vádlott csonttritkulásban és mozgásszervi megbetegedésekben szenved. Havi jövedelme körül-belül 200 000 forint.

[17] [3] bekezdés: A vádlottnál acting out típusú viselkedésre való törekvés tanúsítása tapasztalható.

[18] [11] bekezdés: A sértett 75 éves volt. A vádlott legfeljebb közepes erővel bántalmazta testszerte a sértettet.

[19] [16] bekezdés: A mentősök távozása után a vádlott hypos vízzel feltakarította a padlót a fürdőszobában, a csapot, a kád oldalát és a mosógépet is lemosta.

[20] Az ítélet a [18] bekezdésében a feltüntetett sérülések körében leírási hiba miatt úgy pontosítandó, hogy a sérülések jellege alapján egyértelműen idegenkezűség állapítható meg. A sérülések egy része vonalas jellegű, mely eszköz használatára utal. Ez kiegészítendő azzal, hogy a fej és a törzs, melyek az eszközös bántalmazással is érintettek. Életben maradás esetén a sérülések kiterjedtségük miatt 8 napon túl gyógyulóak lettek volna. A felszínes égési sérülések az elülső mellkasfalat érintették.

Az ítélet 5. oldal 23., 25. és 28. pontja alatt megjelölt sérülések védekezési jellegű sérülések.

[21] A kiegészítéssel és helyesbítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált és a másodfokú bíróság számára a Be. 593. § (3) bekezdése alapján irányadó.

[22] A felülbírált ügyben az indokolás alapos, az elsőfokon eljáró bíróságnak valódi értékelő tevékenységéről adott számot, az indokolási kötelezettségét megfelelően teljesítette.

Az ügy eldöntése szempontjából lényeges személyi és tárgyi jellegű, közvetlen, közvetett és származékos bizonyítékokat megvizsgálta és azokat egyenként és összességében is hibátlanul, a logika törvényei, az észszerű gondolkodás szabályai szerint értékelte. A vallomások nagy gondossággal, több oldalról, részletekbe menően elemezte és nem vétett hibát a mérlegelés során. A helyszíni adatait, a lényeges szakvéleményeket és tárgyi bizonyítékokat is kellő részletességgel mérlegelte. Az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor a vádlott felelősségét tagadó vallomásával szemben részben ténybeli következtetéssel a rendelkezésre álló terhelő bizonyítékok (tanúvallomások, halottszemle, igazságügyi szakértői vélemények, lefoglalt bűnjel, helyszíni szemlék jegyzőkönyvei) alapján a váddal egyezően állapította meg a tényállást. A sértettet a lakásban találták meg, nagy mennyiségű vér volt a fürdőszobában. Az ügyben semmilyen konkrét adat nem merült fel arra, hogy idegen, kívülálló személy bántotta volna. Helyes az arra vont következtetést, hogy a vádlott a felmosónnyel és puszta kézzel a fürdőszobában olyan súlyosan bántalmazta a sértett, hogy ennek következtében életét veszítette.

[23] A bizonyítékok értékelésénél az ítélet [52] bekezdésében leírási hiba folytán tanú8 tanú feleségeként tanú7 tüntetendő fel és tanú15 neve is javítandó.

[24] A terhelő bizonyítékok köréből az ítéltábla külön kiemeli a 2018. április 27-i helyszíni szemle jegyzőkönyvének azon részét, mely a fürdőszobában talált vérszennyeződések részletezi. A jegyzőkönyvben a fürdőszoba ajtó falsíkjától 28 cm-re, a fürdőszoba padlójától 182 cm-re vérgyanús szennyeződés felkiáltójelet formált. A fürdőszoba tükör bal oldalán vérgyanús szennyeződések szintén felkiáltójelet mintáztak, vérelő próbája erős pozitívítást mutatott. Az ajtónyílás feletti polcon lévő vérgyanús szennyeződés vérelő próbája is erős pozitívítást jelzett. Helytálló tehát a bíróságnak azon következtetése a tényekből, miszerint a fürdőszobában olyan helyeken voltak fellelhetőek a vérnyomok, amelyek csak úgy kerülhettek oda, hogy a bántalmazás során odafreccsentek {ítélet [45] bekezdés}.

A 2018. április 20-i helyszíni szemle is tartalmazza, hogy a fürdőszoba falakat a 135 cm magasságig futó csempe élétől 85 cm-es magasságig rózsaszín, halvány anyagmaradvány cseppek borítják.

Az elsőfokú bírósági tárgyaláson (111. sorszámú jegyzőkönyv 8. oldala) az igazságügyi orvosszakértő egyértelműen megerősítette a helyszínről készített, az ügyészség által felmutatott fényképfelvételek megtekintése után, hogy a fürdőszoba plafonnál látható felkiáltójelszerű nyomok vérfreccsenések, a fürdőszobában elkövetett bántalmazásra utalnak, valószínű, hogy eszközről lecsapódó vérszennyeződésnek felelnek meg.

[25] A bizonyítási indítványokat a bíróságnak helyes érveléssel utasította el.

[26] Fontos a revízió e részében leszögezni, hogy megalapozatlansági ok hiányában, vagy a részbeni megalapozatlanság orvoslását követően a tényálláshoz kötöttség elvéből adódóan a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja. Ennek elvi indokát a Be. 167. § (3)-(4) bekezdése adja, ami szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott ereje, a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése és védett mikénti értékelése (Kúria Bhar.III.1201/2018/10.).

[27] A tényálláshoz kötöttség a másodfokú eljárás egyik legfontosabb ténykérdést rendező szabálya, a védelmi fellebbezések lényegében a bizonyítékok törvényes elsőbírósági értékelésén keresztül támadták a megalapozottá tett tényállást, mely az idézett elv folytán eredményre nem vezethetett a Be. 593. § (1)-(3) bekezdéséből következőleg.

[28] A másodfokú eljárásban elutasított bizonyítási indítványok kapcsán a következőkre mutat rá az ítéltábla.

A törvényszék ítélete [37] bekezdésében kitér arra, hogy az igazságügyi genetikai szakértői vélemény a sértett jobb kezének ujjai között talált szörképlet sértettől való származását igazolta. Ugyanakkor a védelem helytállóan vetette fel, hogy a 2018. április 24-i halottszemlén a sértett jobb kézfeje felületéről is rögzítettek szörképletet. Valóban ezen szörképletet érintően ismeretlen személyi eredetű autoszómás allél komponensek kimutatására is sor került. Az igazságügyi genetikai szakértő azonban kifejtette, hogy ezen komponensek automatikus és tömeges keresésre nem alkalmasak. Konkrét személyi vagy helyszíni minták vonatkozásában történő, de nem tömegszűrés jellegű összehasonlítás igény esetén elvégezhető.

Mint ahogy korábban az ítéltábla már utalt rá, semmilyen konkrét adat nem merült fel arra, hogy idegen, kívülálló személy bántalmazta volna a sértettet. A kérdéses szörképlet a mindennapi, szokásos életvitel során bármikor rákerülhetett a sértett kézfejére. Az ítéltábla így nem látott indokot a genetikai szakértői bizonyítás kiegészítésére.

További tanúk kihallgatásának, szembesítéseknek szükségessége nem merült fel az ügyben, de bizonyítási kísérlet lefolytatása, helyszíni tárgyalás tartása is szükségtelen a tényállás megfelelő felderítéséhez.

[29] Az anyagi jogi kérdések felülbírálatakor az ítéltábla elsődlegesen azt rögzíti, hogy a Btk. 2. §-a alapján az elkövetéskor hatályos büntető törvényt kell alkalmazni, mert a 2018. április 19-i elkövetés után az anyagi jogszabály több részben lényegesen szigorodott.

[30] Az elsőfokú bíróság – büntethetőségi akadály hiányában – törvényesen vont következtetést a vádlott bűnösségére. A vádlott a Btk. 160. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2)

bekezdés d) pontja szerinti különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntettét valósította meg. Az ítélet jogi indokolása azonban kiegészítést igényel.

[31] Az ítéltábla kiemeli, különös tekintettel a magyar büntetőeljárásban is már hatályos részleges precedens jellegre, hogy a közzétett eseti döntésekre hivatkozás indokolt, e döntések ugyanis az egységes bírói gyakorlat kialakítását, a vitás jogkérdésekben való eligazodást, és ebből következően a jogbiztonságot szolgálják (BH2020. 94., Kúria Bfv.I.486/2019.).

[32] Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése rögzíti, hogy a rendes bírósági szervezet legfőbb szerve a Kúria, amely biztosítja a rendes bíróságok jogalkalmazásának egységét, a rendes bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.

Tekintettel arra, hogy a jogegységi határozat a bíróságokra kötelező, így a jogszabály értelmezése során az semmiképpen nem hagyható figyelmen kívül (12/2001. (V. 14.) AB határozat, 42/2015. (XI. 14.) AB határozat).

A jogi indokolás hiányos, ha nem ismerteti az adott jogkérdést érintő jogegységi határozatot vagy a Kúria alkalmazható testületi állásfoglalásait.

Növeli az indokolás meggyőző erejét, ha a bíróság hivatkozik korábbi hasonló vagy eltérő tartalmú bírósági határozatokra, szükség esetén jogirodalmi álláspontokra is (Büntetőeljárás jog Kommentár a gyakorlat számára, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2006, szerkesztő: dr. Berkes György).

[33] A Kúria 3/2013. Büntető jogegységi határozat I./1. pontja szerint a gyakorlatban a halálos eredmény bekövetkezése esetén a szándékos emberölés és a halált okozó testi sértés büntetnének elhatárolása nehézséget okoz. Minthogy az említett bűncselekmények mindegyike szándékos elkövetési magatartással valósul meg, elhatárolásuk az elkövetőnek a cselekmény véghezvitele időpontjában fennálló konkrét tudattartalma alapján történhet. Az emberölés, illetőleg ennek kísérlete esetén az elkövető tudata átfogja a sértett halála bekövetkezésének lehetőségét, és ezt kívánja, vagy ebbe belenyugszik. Ezzel szemben az életveszélyt okozó testi sértés, valamint a halált okozó testi sértés esetében az elkövető szándéka csupán testi sérülés előidézésére irányul.

[34] Az elkövetés időpontjában fennálló tudati állapot tisztázásánál, így annak megítélésénél, hogy az elkövető szándéka ölésre vagy testi sértésre, illetőleg egészségsértésre irányult-e: jelentős mértékben a külvilágban megnyilvánult és ennél fogva megismerhető tények elemzésének van jelentősége.

[35] A jogegységi határozat I./2. pontja értelmében az emberölésre, illetőleg a testi sértésre irányuló szándék megállapításánál az elkövetéskori tudattartalomra a tárgyi (objektív) és az alanyi (szubjektív) tényezők közül lehet következtetni.

[36] I./ A/ alapján a tárgyi tényezők körében:

- a) A cselekmény elkövetéséhez használt eszköz mindig gondos értékelést igényel.
- b) Az elkövetés körülményeiből és módjából általában megalapozott következtetés vonható az elkövető szándékára. Különösen az elkövetésnél tanúsított erő kifejtés, annak mértéke, egyszeri véghezvitele vagy többszöri megismétlése, folyamatossága, elhúzódó jellege jön figyelembe.
- c) A sérülés helye és jellege is következtetési alap lehet az elkövető szándékára. Az elkövetési magatartás eredménye, vagyis az, hogy a sértett milyen sérülést szenvedett, szintén következtetési alap lehet.
- d) Az elkövető kijelentéseinek ugyancsak jelentőségük lehet az elkövetéskor fennálló szándék megállapításánál.
- e) Az elkövetéskor fennállott ölési, illetőleg testi sértési szándékot illetően jelentőséggel bírhat az elkövetőnek a cselekmény elkövetése utáni magatartása is.

I./ B/ szerint az alanyi tényezők körében:

- a) A szándék kialakulása során szerepet játszanak az elkövető személyi tulajdonságai, ezért a személyiségvizsgálat a szándék megismerése szempontjából is fontos.
- b) A cselekményt kiváltó indítók (motívum) felderítésének és vizsgálatának kiemelkedő jelentősége van.
- c) Az elkövetéskori tudattartalom megállapításához szorosan kapcsolódhat a cselekmény véghezvitelét megelőző pszichikus folyamat feltárása.
- d) Végül annak eldöntésénél, hogy az elkövető szándéka ölésre vagy testi sértésre irányult-e, jelentőséghez jut az elkövetőnek a sértetthez fűződő kapcsolata, a rokoni viszonya, érzelmi kötődése és az egyéb alanyi mozzanatok is.

[37] A jogegységi határozat I./3. pontja kimondja, hogy az alanyi és tárgyi körülmények feltárása és elemzése, valamint összehatásukban, kölcsönös összefüggésükben való sokoldalú mérlegelése során, az elkövetés konkrét körülményei között vizsgálni kell egyfelől az elkövető, másfelől a sértett életkorát, egészségi és fizikai állapotát is.

[38] Halált okozó testi sértés valósul meg, ha az elkövető szándékos cselekménye testi sértés előidézésére irányul, de a magatartással okozati összefüggésben a sértett halála is bekövetkezik, viszont az elkövetőt a halálos eredmény tekintetében csak gondatlanság terheli (I./5. pont).

[39] Egyetértett az ítéltábla a fellebbviteli főügyességgel abban, hogy az emberi testnek vannak olyan részei, amelyek önmagukban életfontosságú szervek, vagy ilyeneket tartalmaznak, ennek minősül a fej, a nyak, a has-és mellüreg is. Az ezeket ért támadások általában a sértett azonnali vagy rövid idő alatt bekövetkező, esetleg csak műtéti úton

elhárítható halálához vezethetnek. Az ölési szándék szempontjából az elkövetéskori tudattartalomnak van jelentősége, melyre a tárgyi és alanyi oldal együttes vizsgálata alapján lehet következtetni.

[40] Az ügyben rögzíthető, hogy a sértett sérüléseinek száma legalább 41 rendbeli, mely sérülések közül 28 rendbeli a sértett agykoponya területén volt található. A fej és törzs sérüléseinek egy része eszközös bántalmazással történt. A sértett a bal felkarján 8 rendbeli sérülést szenvedett el, melyek 28 cm hosszúságú területen sötétszederjes bőrelszíneződést eredményeztek, védekezési sérüléseknek feleltethetőek meg, úgymint a bal kézháton és a jobb oldali felkaron lévő sérülések is.

[41] Kétségtelen, hogy a sértetti sérüléseket okozó erőbehatások kis, illetve közepes erősségűek voltak, nagy mértékű erőbehatás megállapítására nem került sor, csonttörés, hasonló traumás elváltozás nem következett be.

[42] Hangsúlyozandó ugyanakkor, hogy a sértett sérülései összehatásukban vezettek a halálhoz. Az orvosszakértői állásfoglalásokból is megállapíthatóan a sértett halála erőszakos úton, a szakvéleményben pontosan leírt sérülések folytán sérülésszerű és vérzéses shock miatt állott be.

A bántalmazás során elszenvedett sérülések, valamint a halál beállta között közvetlen oksági összefüggés volt megállapítható.

[43] Ugyan a lágyrész zúzódások összességükben – kiterjedtségük folytán – életben maradás esetén nyolc napon túl gyógyultak volna, azonban a sértett életét az időben érkező szakszerű, célszerű segítség is csak eshetőlegesen menthette volna meg.

Így annak ellenére, miszerint kis- és közepes erőbehatások nyertek megállapítást a bántalmazási folyamatban, mégis azok igen nagy számban, testszerte, rendkívül súlyos következményeket okoztak olyannyira, hogy a bántalmazott sértettnek lényegében nem voltak túlélési esélyei, halála a gyötrelmes agóniát követően szükségszerűen és elháríthatatlanul bekövetkezett.

[44] Noha a test anatómiájának pontos ismerete laikus személyre nem jellemző, de a vádlott, aki korábban egészségügyben dolgozott, azzal nyilván tisztában volt a vádbeli események idején, hogy kifejezetten az életfontos testtájékok (például fej) bántalmazása nagy számban pusztán kézzel, eszközzel és a testszerte való nagyszámú erőhatással, gyakran rendkívül súlyos, sőt halálos következménnyel is járhat különösen egy idős, legyengült szervezet esetében.

[45] Az kétségtelen tény, hogy a felmosónyél elsősorban mint háztartási eszköz, munkaeszköz nem tipikus eszköze az ölési cselekményeknek.

Ugyanakkor az adott elkövetési eszköz paramétereinél fogva, a történeti tényállásban részletezett módon használva, erővel, irányultsággal, több testtájékot érintve, mégis

egyértelműen alkalmas volt a halálhoz vezető lágyrész zúzódásos sérülések kialakításához, a tényállásban szintén körülírt nem eszközös, úgynevezett pusztakezes bántalmazás okozta sérülések mellett.

[46] Érdemi erő kifejtésre, a bántalmazás elhárítására, netán menekülésre, a helyszín elhagyására, segítségkérésre nem volt módja a durván összevert 75 éves gyengébb fizikumú sértettnek, akit a bántalmazás végén a konyhába vitt a vádlott. Ezután a vádlott átöltözött és órákkal később intézkedett a mentők értesítése iránt, akik kiérkezésükkor már életjelenséget nem tapasztaltak a sértettnél. A fürdőszobában a vádlott a vért feltakarította a mentők távozását követően.

[47] A vádlottnak a bántalmazást követő fenti magatartásából, eljárásából pedig – az ítéltábla álláspontja szerint – egyértelműen az állapítható meg, hogy nyilvánvalóan tisztában volt tette, magatartása súlyával, következményével, és a leleplezését kívánta elkerülni.

[48] Amint a bizonyítékok értékelése körében utalt rá a törvényszék, a vádlott korábban sokszor veszekedett a férjével és több alkalommal fizikailag is bántalmazta.

Egyrészt az igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény, másrészt a pszichológus szakértői vélemény is kitért arra, miszerint agresszív típusú viselkedést tanúsít a vádlott indulatilag feszült élethelyzetben. Több tanú megerősítette, hogy a vádlott magatartására jellemző az agresszió.

A hivatkozott szakértői véleményekből az is kiderül, hogy disszimuláció, azaz létező tünetek elfedése is jellemző a vádlottra, nyilván ezért tűnt a tanúk egy részének úgy, hogy harmonikus kapcsolatban élnek a vádlott és a sértett.

[49] A vádlott személyiségvizsgálata, a sértettel való kapcsolata és a cselekmény után tanúsított magatartása is mind arra engednek következtetni, hogy a vádlott tudata egyértelműen átfogta a sértetti bántalmazás folyamatában a sértett halálának lehetőségét és abba legalábbis belenyugodva fejtette ki magatartását, a sértett sorsa, a várható következmények (sértetti halál) iránt teljes közömbösséggel viseltetve.

[50] Nem kétséges ugyanis, hogy a számos esetben – legalább 41 rendbeli – különböző módokon, részben elkövetési eszközzel, részben a sértett életfontos testtájékainak, illetve más testrészeinek is többszörös, kis, közepes erővel történő megütése, bántalmazása esetén reálisan fennáll az élettel összeegyeztethetetlen sérülések bekövetkezésének lehetősége.

[51] A jelen ügyben megállapítható, hogy ennek az általános élettapasztalatok által is igazolt eredménynek, a halál beálltának reális lehetőségét a vádlott cselekménye végrehajtásakor, a sértett kitartó bántalmazása során nyilvánvalóan felismerte, - figyelembe véve előzményi kapcsolatukat, és a vádlott habitusát, személyiségét is -, a sértetti halál iránt közömbösen vitte

véghez tettét. A bántalmazás módját, körülményeit, időtartamát, következményeit és intenzitását alapul véve ugyanis semmi olyan körülmény nem merült fel, mely e súlyos eredmény – sértetti halál – elmaradásában való bizakodásra a vádlottnak bármiféle alapot is szolgáltatott volna.

[52] Az ítéltábla álláspontja szerint egyértelműen megállapítható, hogy a vádlott eshetőlegesen ölési szándékkal cselekedett a bántalmazás végrehajtása során, így magatartása következményét, a sértetti halált, annak lehetőségét előre látta ugyan, s bár e következményt kifejezetten nem kívánta, – a bizonyítás anyaga alapján erre nem volt vonható kétséget kizáró következtetés -, de belenyugodott az eredmény bekövetkezésének lehetőségébe.

[53] A vádlott szándéka messze túlhaladta a testi sértésre irányuló szándékot, az a sértett halálának lehetőségébe belenyugvó, eventuais ölési szándéknak felelt meg. Cselekménye ezért nem minősíthető halált okozó testi sértésnek.

[54] A bírói gyakorlat értelmében a használt eszköz élet kioltására alkalmas voltából, a fej irányába leadott ütésekből, azok erejéből, ismétlődő voltából, valamint az okozott sérülésekből a terheltnek az elkövetéskor fennálló ölési szándékára vonható következtetés (BH2007. 178.).

[55] Ha az elkövető tudata az elkövetési magatartás kifejtésének az időpontjában átfogja a sértett élete kioltásának a lehetőségét és ebbe belenyugodva cselekszik: eshetőlegesen szándékkal elkövetett emberölés megállapításának van helye (BH2003. 2.).

[56] A Kúria 3/2013. Büntető jogegységi határozat 4. pontja értelmében a különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés megállapításánál elsősorban emberiességi, valamint erkölcsi szempontok a meghatározók. A különös kegyetlenség fogalma alá az átlagost lényegesen meghaladó szenvedéssel járó (amilyen például a tűzhalál, az élve eltemetés stb.), rendkívüli embertelenséggel, brutalitással, gátlástalanul, az emberi méltóság mély megalázásával vagy az elkövető emberi mivoltából kivetkőzve véghez vitt ölési cselekmények vonhatók.

Annak, hogy a sértett eszméletlensége folytán ténylegesen elviselt-e fájdalomérzést, nincs jelentősége, miként nincs különösebb jelentősége az elkövetés eszközének sem. Így megállapítható a súlyosabb minősítés akkor is, ha az elkövető az ölési cselekményekhez általában használatos, ún. tipikus eszköz igénybevétele nélkül, pusztá kézzel, agyonveréssel, rúgással vagy taposással valósítja meg a cselekményt (BJD8132).

[57] Az eszköz nélkül – lábbal, pusztá kézzel – testszerte történő, elhúzódó bántalmazás esetén azonban először abban a kérdésben kell állást foglalni, hogy az elkövető ölésre vagy testi sértésre irányuló szándékkal cselekedett-e. Amennyiben az ölésre irányuló szándék megállapítható, a sértettnek okozott sérülések nagyobb száma, súlya és jellege alapján - különösen, ha az aktív elkövetői tevőlegesség több halálhoz vezető folyamatot is megindított - általában következtetés vonható az elkövetés embertelenségére is. Ilyenkor – mivel a

vizsgálódás szempontjai eltérőek – a kétszeres értékelés tilalmának megsértéséről nincs szó.

Az elkövető tudatának az elkövetés idején át kell fognia a végrehajtás különös kegyetlenségét. Az elkövető ezzel kapcsolatos tudattartalmára a sérülések számából, a bántalmazás hosszantartó, elhúzódó voltából, a sértett látható szenvedéséből, illetőleg a sértettnek e végrehajtás ideje alatt tanúsított magatartásából vonható következtetés.

[58] Elsősorban a sértettnek okozott sérülések száma és jellege alapján állapítható meg az elkövetés különösen kegyetlen módja, melyből általában következtetés vonható le az elkövetés embertelenségére, vagyis a cselekmény objektív oldalának ismérvei alapozzák meg a különös kegyetlenséggel elkövetést (BH2007.34.). Jelen esetben ez az anyagi jogi helyzet, a különös kegyetlenséget megalapozhatja a már részletezett eshetőleges szándékú elkövetés is.

[59] A kifejtettek alapján ezért törvényes a különös kegyetlenséggel elkövetés megállapítása is.

[60] A törvényszék a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket túlnyomórészt helyesen vette számba. Enyhítő körülmény ugyanakkor az eshetőleges szándék is.

[61] Az enyhítő körülmények nagyobb nyomatékára figyelemmel az elsőfokú bíróság által kiszabott 17 év szabadságvesztés büntetés azonban eltúlzott, annak jelentős enyhítésére látott lehetőséget az ítéltábla, a szabadságvesztés tartamát 13 évre mérsékelve, mely tetтарыыos büntetés. Főként a vádlott életkora és az eshetőleges szándék indokolta a lényeges enyhítést. Az enyhített büntetés már alkalmas a büntetési célok elérésére és megfelel a büntetékiszabási elveknek is.

[62] A másodfokú bíróság a vádlott idős korára, megbetegedéseire tekintettel a Btk. 35. § (2) bekezdése alapján eggyel enyhébb végrehajtási fokozat – a Btk. 35. § (1) bekezdése és 37. § (2) bekezdés a) pontja felhívásával – börtön meghatározására is lehetőséget látott.

[63] Észlelte az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét a jogszabályi előírással ellentétesen rögzítette. A Btk. 38. § (2) bekezdésének a) pontja értelmében a vádlott feltételes szabadságra legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható, ezért e részben a rendelkezés módosítása volt szükséges.

[64] A bűnygyi felügyelet beszámítására vonatkozó rendelkezés a Btk. 92. § (1) bekezdésén és (3) bekezdés a) pontjának II. fordulátán alapul.

[65] Az ítélet egyéb rendelkezései törvényesek.

[66] A kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a szükséges részben a Be.606. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta.

[67] A bünygyi felügyelet további beszámítására vonatkozó rendelkezésnél az ítéltábla a Btk. 92. § (1) bekezdését és (3) bekezdés a) pontjának II. fordulatát jelöli meg.

[68] A Be. 604. § (3) bekezdésének c) pontja felhívásával – a Be. 561. § (2) bekezdés b) pontja és 184. § (2) bekezdés b) pontja alapján is - a másodfokú bíróság ítélete rendelkező részében a vádlott helyes születési dátumát feltüntette.

Debrecen, 2022. április 19.

Dr. Háger Tamás s.k.a tanács elnöke, Dr. Nagy Éva s.k. előadó bíró, Dr. Diószegi Attila s.k. bíró

Záradék: A Miskolci Törvényszék 9.B.43/2019/173. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bf.I.15/2022/14. számú ítéletében írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2022. április 19.

Dr. Háger Tamás s.k.
a tanács elnöke